

MISKOLCI EGYETEM

**MŰSZAKI FÖLD- ÉS
KÖRNYEZETTUDOMÁNYI
KAR**

ÁLTALÁNOS GAZDASÁGFÖLDRAJZ 2.

FÖLDRAJZ ALAPSZAK
(NAPPALI MUNKAREND)

2024/25 II. FÉLÉV

TANTÁRGYI KOMMUNIKÁCIÓS DOSSZIÉ

MISKOLCI EGYETEM
MŰSZAKI FÖLD- ÉS KÖRNYEZETTUDOMÁNYI KAR
FÖLDRAJZ-GEOINFORMATIKA INTÉZET

TARTALOMJEGYZÉK

1. Tantárgyleírás
2. Részletes tematika
3. Gyakorlati feladatok
4. Vizsgakérdések, írásbeli zárthelyi dolgozat

1. Tantárgyleírás

Tantárgy neve: Általános gazdaságföldrajz 2. Tárgyfelelős: Siskáné Dr. Szilasi Beáta, egyetemi docens	Tantárgy kódja: MFKST6401 Tárgyfelelős tanszék/intézet: Földrajz- Geoinformatika Intézet
	Tantárgyelem: kötelező
Javasolt félév: 4.	Előfeltételek: MFKST6301
Óraszám/hét (ea+gyak): 2+1	Számonkérés módja (a/gy/v): vizsga
Kreditpont: 3	Tagozat: nappali
<p>Tantárgy feladata és célja: A tárgy célja, hogy bemutassa a világ mezőgazdasági termelésének típusait és ezek földrajzi adottságait. Meghatározza azokat a termelést befolyásoló tényezőket, melyek az egyre nagyobb létszámú emberiség mezőgazdasági termékekkel, élelmiszerrel való ellátásában szerepet játszanak. Foglalkozunk a gazdálkodási tér, a természeti erőforrások, a társadalmi-gazdasági tényezők, a munkaerőhelyzet, a piac jellemzőivel. A tárgy keretében sor kerül az állam, mint gazdasági szereplő, valamint a vállalatok (SME, TNC) jellemzőinek vizsgálatára. A félév során megismerkednek a hallgatók a távközlés és infokommunikáció földrajzi jellemzőivel, valamint a közlekedés és infrastruktúra jelentőségével és szerepével. A hallgatók megismerik a földrajzi gondolkodás alapvető jellegzetességeit, a geográfiai elemzés követelményeit. Képesé válnak a gazdaságföldrajzi ismereteik alapján a rokon- és társtudományok térreleváns eredményeinek értelmezésére.</p> <p>Fejlesztendő kompetenciák: tudás: Ismeri az általános földrajzi diszciplínák alapvető összefüggéseit természet-, társadalom-, valamint részben regionális földrajzi területen. Ismeri a geográfia alapvető módszereit a természet- és társadalomföldrajz fő szakterületein. Ismeri a földrajzi gondolkodás alapvető jellegzetességeit, a geográfiai elemzés követelményeit. Rendelkezik elméleti és gyakorlati természet- és társadalom-földrajzi alapismeretekkel. Ismeri a logikus földrajzi állítások megfogalmazásának feltételeit, és az azokból levonható következtetések korlátait. Ismeri a természeti és az ezekkel összefüggésben lévő antropogén folyamatok törvényszerűségeit.</p> <p>képesség: Képes az általános földrajzi diszciplínák alapvető összefüggéseit természet-, társadalom-, valamint részben regionális földrajzi területen meglévő összefüggések átlátására. Képes a földrajz szakterületén szerzett tudását alapvető gyakorlati problémák megoldására alkalmazni, beleértve azok számításokkal történő alátámasztását is. Képes alapvető természet- és társadalomtudományi ismeretei alapján a rokon- és társtudományok térreleváns eredményeinek értelmezésére. Képes a rutin szakmai problémákat felismerni, azok elméleti és gyakorlati megoldásához az elérhető könyvtári és elektronikus szakirodalmat feldolgozni, azt ott elérhető módszereket alkalmazni. Képes a földrajzi problémák felismerésére, megfogalmazására</p> <p>attitűd: Törekszik a földrajztudományi elméletek, paradigmák, elvek minél teljesebb megismerésére. A megszerzett földrajzi ismeretei alkalmazásával törekszik a megfigyelhető földrajzi jelenségek minél alaposabb megismerésére, törvényszerűségeinek leírására, megmagyarázására. Nyitott a szakmai eszmecserére, a szakmai együttműködésre, törekszik arra, hogy feladatainak megoldása a munkatársak véleményének megismerésével, lehetőség szerint együttműködésben történjen. Képes tudásának gyarapítására és tanulmányainak magasabb szinten történő folytatására.</p> <p>autonómia és felelősség: Alapvető elméleti és alkalmazott földrajzi és releváns környezettudományi szakmai kérdésekben önállóan, források felhasználásával hoz döntéseket. Saját és beosztott munkatársai munkájának hatékonyságát, eredményességét, biztonságosságát reálisan, felelősséggel értékeli. Elvégzett szakmai munkájáért felelősséget</p>	

vállal. Tisztában van a földrajzi tudományos kijelentések értékével, azok alkalmazhatóságával, korlátaival.

Tantárgy tematikus leírása:

1. ea. Bevezetés, a természet áruvá válása

1. gy. Féléves gyakorlati feladatok meghatározása

2. ea. A világ mezőgazdaságának földrajzi alapjai, a termelést befolyásoló tényezők, A gazdálkodási tér; Természeti erőforrások

2. gy. A statisztikai sorok fogalma és típusai. Statisztikai táblák.

3. ea. A világ mezőgazdaságának földrajzi alapjai, a termelést befolyásoló tényezők, Társadalmi-gazdasági tényezők

3. gy. Bevezetés a magyarországi gazdaságföldrajz történeti forrásaiba

4. ea. A mezőgazdasági termelés zonalitása, primer szektor

4. gy. A pénz (mint fizetőeszköz) története

5. ea. A szekunder szektor szerepe a világgazdaságban, Változó súlypontok – átalakuló gazdasági szerep

5. gy. Az adófizetés forrásai, közelítés az adófizető (adóegység) felől.

6. ea. A terciér és a negyedik szektor szerepe a világgazdaságban.

6. gy. Az adófizetés forrásai, közelítés az adószedő felől

7. ea. Termelés I. Értékláncok, termelési hálózatok.

7. gy. A népesség-összeírások, népszámlálások

8. ea. Termelés II. A vállalat mint gazdaságföldrajzi alapkategória.

8. gy. Viszonyszámok és gyakorlati alkalmazásuk

9. ea. Termelés III. A munka földrajza.

9. gy. Gyakorlati példák/számítások viszonyszámokra.

10. ea. Csere: A piac és a kereskedelem földrajzai, pénzügyi földrajz. .

10. gy. Számítások elvégzése különböző középérték típusokra.

11. ea. A fogyasztás földrajza;

11. gy. Gyakorlati példák és számítások szóródásra.

12. ea. Az állam mint gazdaságföldrajzi szereplő.

12. gy. Statisztikai adatbázisok megismerése, adatsorokkal tulajdonságai.

13. ea. Az infrastruktúra jelentősége és szerepe.

13. gy. A kisvállalkozásokhoz kapcsolódó statisztikai táblázatok bemutatása

14. ea. A távközlés és infokommunikáció földrajza.

14. gy. A kisvállalkozásokhoz kapcsolódó statisztikai táblázatok bemutatása

Félévközi számonkérés módja:

A gyakorlatokról a maximális hiányzás 3 alkalom lehet. Gyakorlati feladat megfelelő szintű teljesítése, ami beleszámít, mint félévközi feladat teljesítés a vizsgajegybe 20%-ban. A vizsgajegy az órán végzett szóbeli munkában jelentkező aktivitásból (10%), a gyakorlati feladat (zárthelyi dolgozat) teljesítéséből (20%), valamint a félév végi vizsgajegyből (70%) tevődik össze. A vizsga során képesnek kell lennie a hallgatónak a földrajzi problémák felismerésére, megfogalmazására.

Értékelés:

100–85% jeles; 84–75% jó; 74–63% közepes; 62–51% elégséges; 50–0%: elégtelen.

Kötelező irodalom:

Burgerné Gimes A. (1992): A világ mezőgazdasága. Gazdaságföldrajzi áttekintés. Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó, Budapest. 159–183. (A mezőgazdasági földrajz I–III. részekhez)

Mészáros Rezső: A globális gazdaság földrajzi dimenziói. Akadémiai Kiadó, Budapest. 2010.

Czirfusz Márton: Gazdaságföldrajz. Jegyzet oktatóknak és hallgatóknak. Miskolci Egyetemi Kiadó. Miskolc, 2014.

Statisztikák: www.ksh.hu; <http://econ.core.hu/doc/mt/2005/hun/stat.pdf>

Global Economic Outlook 2018 The Conference Board, Inc., 52 p.

<https://www.permanentrepresentations.nl/>.

Ajánlott irodalom:

Kovács Csaba Miklós: A világ mezőgazdasági földrajza. Presa Universitara, Kolozsvári Egyetemi kiadó.

Nagy Gábor: Az info-kommunikációs eszközök, rendszerek fejlődése, terjedése. In:

Mészáros Rezső: A globális gazdaság földrajzi dimenziói. Akadémiai Kiadó, Bp. 2010. pp. 311-321.

Mészáros Rezső: Az információ, az oktatás, a kutatás és fejlesztés. In: Mészáros Rezső: A globális gazdaság földrajzi dimenziói. Akadémiai Kiadó, Bp. 2010.

Journal of Economic Geography, Oxford Academic Journal

Szerk. Kovacsics József:

2. Részletes tematika

Dátum	Előadás
2025.02.13	Bevezetés, a természet áruvá válása
2025.02.20	A világ mezőgazdaságának földrajzi alapjai, a termelést befolyásoló tényezők, A gazdálkodási tér; Természeti erőforrások
2025.02.27	A világ mezőgazdaságának földrajzi alapjai, a termelést befolyásoló tényezők, Társadalmi-gazdasági tényezők
2025.03.06	A mezőgazdasági termelés zonalitása, Primer szektor
2025.03.13	A szekunder szektor szerepe a világgazdaságban, Változó súlypontok – átalakuló gazdasági szerep
2025.03.20	A tercier és a negyedik szektor szerepe a világgazdaságban.
2025.03.27	Termelés I. Értékláncok, termelési hálózatok.
2025.04.03	Termelés II. A vállalat, mint gazdaságföldrajzi alapkategória.
2025.04.10	Termelés III. A munka földrajza.
2025.04.17	Csere: A piac és a kereskedelem földrajzai, pénzügyi földrajz. A fogyasztás földrajza;
2025.04.24	Rektori szünet
2025.05.01	Rektori szünet
2025.05.08	Az állam, mint gazdaságföldrajzi szereplő. Az infrastruktúra jelentősége és szerepe.
2025.05.15	A távközlés és infokommunikáció földrajza.
2025.05.22	Elővizsga lehetősége

Dátum	Gyakorlat
2025.02.12	Féléves gyakorlati feladatok meghatározása
2025.02.19	A statisztikai sorok fogalma és típusai. Statisztikai táblák.
2025.02.26	Bevezetés a magyarországi gazdaságföldrajz történeti forrásaiba
2025.03.05	A pénz (mint fizetőeszköz) története
2025.03.12	Az adófizetés forrásai, közelítés az adófizető (adóegység) felől.
2025.03.19	Az adófizetés forrásai, közelítés az adószedő felől
2025.03.26	A népesség-összeírások, népszámlálások
2025.04.02	Viszonyszámok és gyakorlati alkalmazásuk; Gyakorlati példák/számítások viszonyszámokra
2025.04.09	SPORTNAP
2025.04.16	Számítások elvégzése különböző középérték típusokra. Gyakorlati példák és számítások szóródásra.
2025.04.23	Rektori szünet
2025.04.30	Rektori szünet
2025.05.07	Statisztikai adatbázisok megismerése, adatsorok tulajdonságai. A kisvállalkozásokhoz kapcsolódó statisztikai táblázatok bemutatása
2025.05.14	A kisvállalkozásokhoz kapcsolódó statisztikai táblázatok bemutatása

3. Gyakorlati feladatok

A félév során megismert gazdaságföldrajzi számítások elvégzése az előző félévben, projektfeladat keretében, létrehozott saját kisvállalkozásokra vonatkozó adatokkal.

1. Végezze el a számítási feladatot a hiányzó adatok pótlására, adja meg a használt képletet!

Bázisviszonyszámok: V_b

Év	Forgalom m Ft-ban	Adat jele	Bázisviszonyszám számítás	Bázisviszonyszám %
2000	20	a_0	$\frac{a_0}{a_0} = \frac{20}{20} = 1 = 100\%$	$V_{b0} = 100\%$
2001	22	a_1	$\frac{a_1}{a_0} = \frac{22}{20} = 1,1$	$V_{b1} = 110\%$
2002	26	a_2	$\frac{a_2}{a_0} = \frac{26}{20} = 1,3$	$V_{b2} = 130\%$
2003	30	a_3	$\frac{a_3}{a_0} = \frac{30}{20} = 1,5$	$V_{b3} = 150\%$

$$\text{Általánosságban: } V_{bn} = \frac{a_n}{a_0}$$

4. Vizsgakérdések, írásbeli zárthelyi dolgozat

Általános gazdaságföldrajz 2. vizsgateszt

1. feladat A táblázatban felsorolt éghajlati jellemzőket, talajokat, természetű növényeket, tenyésztett állatokat, valamint erdőtípusokat, és a termelési módokat csoportosítsa a következők szerint (20 p):

- A, egyenlítői öv
- B, átmeneti és térítői öv
- C, valódi mérsékelt öv
- D, melegmérsékelt és a hidegmérsékelt öv

Adottság, jellemző	Éghajlati öv
az évi középhőmérséklet: 25 °C-nál magasabb; az évi ingadozás nem haladja meg az 5 °C-t	A
télen és nyáron is jelentős a felhős napok száma, gyakori a szemerkélő eső	C
legeltetés, oázisgazdálkodás	B
rozs, árpa, zab, burgonya, len, szálás takarmányok	D
lombhullató keményfafajták (tölgy, juhar, kőris, bükk)	C
mahagóni, ébenfa, balsafa, teakfa	A

nyáron a passzát szélrendszer leszálló ága alakítja az éghajlatot	B
fahéjszínű talajok, terra rossa	D
glejes, tőzeges, kotu talajok	D
zöldség-és citrusfélék, olíva, szőlő	D
ültetvényes gazdálkodás (kávé, banán)	A
talaj(terület)váltó gazdálkodás	A
rizs, tea, gyapot, dohány	D
extenzív állattenyésztés és öntözéses földművelés	B
a facsoportok között a csapadékos időszakban 2-3 m magas füvek (elefántfű, bivalyfű, vadcukornád) tenyésznek	B
bambusz, eukaliptusz	D
teve, ló, szamár	B
nagy a kilúgzás és az erózió	A+D
datolyatermelés	B
fenyőerdő, nyár és nyírfa	D

2. FELADAT: A termelés földrajzi-vállalati szervezéséhez tartozik az offshoring (azon vállalatok tartoznak ebbe a kategóriába, melyek a cégbejegyzés országában nem folytatnak tevékenységet), és az outsourcing (egy cég olyan tevékenység vagy szolgáltatás elvégzését bízta egy külső vállalkozásra, amelyet jellemzően maga is el tudna végezni), írjon konkrét példát a két folyamatra vonatkozóan, egészítse ki a táblázatot! (12 p)

		Offshoring	
		Igen	Nem
Outsourcing	Igen	A Suzuki Salgótarjánban készítetteti a szélvédőket egy magyar céggel	A Suzuki egy japán céggel készítetteti a szélvédőket
	Nem	A Suzuki Salgótarjánban maga készíti a szélvédőket	A Suzuki maga végzi a szélvédők gyártását Japánban

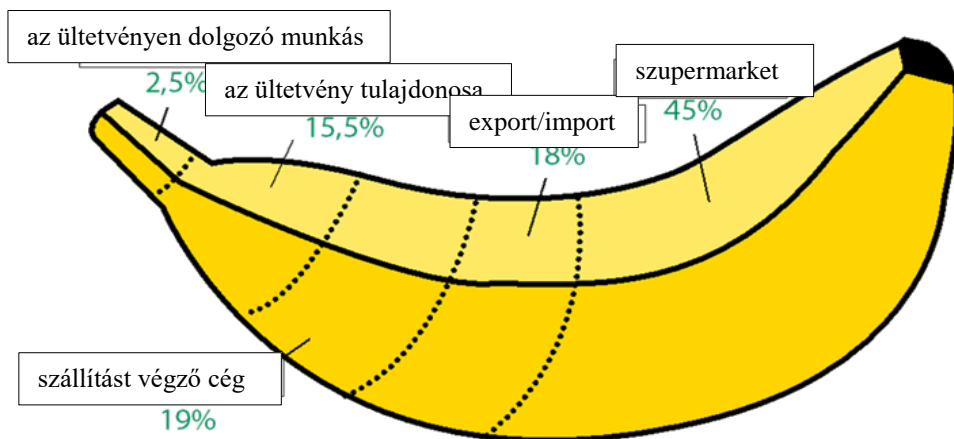
3. kérdés: Az infrastruktúrának két nagy csoportja van a klasszikus megközelítés szerint, nevezze meg ezt a két csoportot és írjon példákat a típusokra! (10 p)

1. Humán vagy társadalmi infrastruktúra: oktatás, egészségügy, művelődés, szabadidős szolgáltatások, zöldterület gazdálkodás, turizmushoz kapcsolódó szolgáltatások, kereskedelem, bankrendszer

2. Vonalas vagy műszaki infrastruktúra: közlekedési hálózatok, távközlés, ivóvízellátás, szennyvízszolgáltatás, hulladékgazdálkodás

4. kérdés: Egészítse ki az ábrát! (10 p)

A banán értéklánca

Forrás: <http://www.bananalink.org.uk/>